

gerechtelijke arrondissementen voorzien zullen zijn van een dienst forensisch welzijnswerk. Konkreet zou dit kunnen gebeuren door vormingsactiviteiten, overleg bijeenkomsten, dokumentatieverschaffing, enz. maar ook door andere hulpverleners de mogelijkheid te bieden (en deze mogelijkheid ook te propageren) 'op consultatie' te komen als zij i.v.m. hun cliënt op een of ander probleem van justitiële aard stoten waar ze niet onmiddellijk raad mee weten. De dienst voor forensisch welzijnswerk fungeert dan als een soort deskundig advies- en servicebureau. In een ideale ontwikkeling, vervult de dienst forensisch welzijnswerk een coördinerende brugfunctie tussen de noden van zijn cliënteel en de in de regio voorhanden zijnde hulpmogelijkheden, een soort van regionaal overleg forensisch welzijnswerk.

4.7. ONDERSTEUNING VAN DE FORENSISCHE WELZIJNSZORG

Op 6 april 1987 werd te Gent de Vlaamse Vereniging voor Forensisch Welzijnswerk v.z.w. gesticht. Deze overkoepelende vereniging heeft tot doel service te verlenen aan de lokale diensten. Bij Besl. VI. Ex. van 27 januari 1988 wordt aan de diensten voor forensisch welzijnswerk een aanvullende toelage verstrekt teneinde een dienstverlenend samenwerkingsverband te financieren.

De opdrachten van de V.V.F.W. zijn zeer verscheiden:

- bijdragen tot de deskundigheidsbevordering en kwaliteitsbewaking door overleg- en vormingsbijeenkomsten, dokumentatie-service, registratie en evaluatie van gegevens;
- studie en onderzoek van juridische, deontologische, methodologische en andere problemen die relevant zijn voor de dagelijkse hulpverleningspraktijk;
- uitwerken en ter beschikking stellen van sensibiliseringsmateriaal, informatiebrochures, enz.
- bijdragen tot een planmatige spreiding en ontwikkeling van de forensische welzijnszorg in Vlaanderen;
- duurzame kontakten leggen en onderhouden met overheden en instellingen die kunnen bijdragen tot een betere verwezenlijking van de doelstellingen van de forensische welzijnszorg.

W. Meyvis, Vlaamse Vereniging voor Forensisch Welzijnswerk
maart 1988

Open brief aan de Minister van Justitie

25 april 1988

Geachte Heer Minister van Justitie,

Met de Wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis is al geruime tijd heel wat mis. Steeds meer wordt deze wet, op grond waarvan mensen die verdacht worden van een misdrijf, maar nog geacht worden onschuldig te zijn, in afwachting van hun berechting in de gevangenis worden gestopt, aangewend als straf of als drukkingsmiddel om bekentenissen af te dwingen. Dit laatste niet alleen in spektakulair politiek getinte kwesties (de vredesmilitanten die over de omheining in Florennes kropen, de Leuvense spuitvrouwen, de abortusdokters e.d.), maar ook in heel gewone

zaken van gemeenrecht. De Wet op de voorhechtenis wordt zo sterk misbruikt dat nu al ruim 1 op 3 mensen die dagelijks in de gevangenis verblijven voorlopig gehechten zijn. De voorhechtenissen duren vaak nodeloos lang: terwijl in 1900 nog maar 3 % van de mensen die voor de korrektionele rechtbank moesten verschijnen een voorlopige hechtenis meemaakten van meer dan zes maand, was dat cijfer in 1960 al gestegen tot 8 % en in 1980 al tot 20 %. De voorhechtenis staat voor 52 % van het jaarlijks aantal opsluitingen en voor 32,2 % van de dagbevolking. De ondertekenaars eisen dat aan het misbruik van de Wet op de voorhechtenis een einde wordt gesteld en zij menen dat tenminste volgende minimale veranderingen aan de huidige wet moeten worden doorgevoerd:

- Voorhechtenis mag slechts mogelijk zijn voor een ernstig misdrijf, waarop bv. een minimumstraf van vijf jaar staat. Daarom moet de strafmaat vanaf dewelke voorlopige hechtenis toelaatbaar is, drastisch worden opgetrokken. Om te verhinderen dat voor milieu- en fiskale misdrijven geen voorhechtenis meer mogelijk is, moet de strafmaat worden 'gemoduleerd' door de wetgever. Zo kan voor deze, of nog andere misdrijven een lagere strafmaat worden voorzien.

- De verplichte voorhechtenis als betrokkene wordt verdacht van een misdrijf waaruit een straf van vijftien jaar of meer kan volgen, moet worden afgeschaft.

- Alternatieven voor de voorhechtenis, zoals de vrijlating op borgtocht of de meldingsplicht bij de politie moeten ruimer worden toegepast of ingevoerd. Daarbij moet men erover waken dat bv. de meldingsplicht geen alternatief wordt voor de vrijlating, zoals dat in Frankrijk het geval is, maar wel degelijk voor de voorhechtenis. Een combinatie met het eerste voorstel is dan ook geboden. Men zou de meldingsplicht bv. kunnen mogelijk maken voor wanbedrijven, waarvoor voorhechtenis na de hervorming van de wet niet meer zou kunnen.

- De verdachte en de advocaat moeten op ieder ogenblik inzage hebben van het dossier. Tevens moeten zij vanaf het begin weten wat de beschuldiging is die wordt geuit.

- Er mag geen voorhechtenis worden uitgesproken zonder dat de verdachte en zijn advocaat zijn gehoord.

- Tijdens de ondervraging die de voorhechtenis voorafgaat, moet de onderzoeksrechter vragen of de verdachte en zijn naastbestaanden sociale, psychologische, medische hulp of bijstand nodig hebben. De externe hulpverleners moeten maximale toegang tot de arresthuizen krijgen. De uitbouw van een systeem van vroeghulp is dringend nodig. Dat kan slechts als de gespecialiseerde diensten veel beter worden gesubsidieerd en meer personeel ter beschikking krijgen.

- Het aanhoudingsmandaat, zowel als de verlenging ervan moet omstandig worden gemotiveerd. De motivering mag niet algemeen zijn, maar moet omstandigheden, eigen aan de zaak zelf bevatten. Momenteel is dat al zo, maar onderzoek wijst uit dat men met deze motiveringsplicht een loopje neemt. Daarom moet er een strenge sanktie op komen.

- Het verbod van vrij verkeer, waardoor de verdachte voor één keer gedurende drie dagen volledig van de buitenwereld kan worden afgezonderd, moet worden opgeheven.

- De onderzoeksrechter moet eigenmachtig de voorhechtenis kunnen opheffen.

- De voorhechtenis moet in de tijd worden beperkt tot bv. zes maand voor wanbedrijven, op straffe van verjaring van het misdrijf. Ook hier moet modulering mogelijk zijn. Zo zou men er aan kunnen denken om voor misdaden weliswaar een langere voorhechtenis mogelijk te maken, maar wel zo dat na zes maand doorverwijzing naar een Hof van Assisen verplicht is.

- De zittingen van Raadkamer en Kamer van Inbeschuldigingstelling, die

over de verlenging van het aanhoudingsmandaat beslissen, moeten openbaar zijn, tenzij de verdachte dat niet wil. Bovendien moet er een deontologie voor de pers komen om te verhinderen dat op al te sensationele wijze over deze zaken wordt bericht.

Op de Kamer van Inbeschuldigingstelling moet het verslag door de Raadsheer gebeuren en het Openbaar Ministerie moet een requisitoir houden. De termijn van behandeling in beroep (momenteel 15 dagen) moet worden verkort.

— De behandeling van de voorlopig gehechte moet menselijk verlopen: bezoek achter glas moet in principe worden afgeschaft en gehechten mogen niet met twee op een eenpersoonscel worden gestopt, tenzij op eigen verzoek. De medische verzorging moet degelijk worden geregeld. Gehechten moeten in principe contact kunnen hebben met mensen die hun taal spreken en het algemeen reglement der strafinrichtingen moet in hun taal aanwezig zijn.

— De schadevergoedingsregeling voor voorlopig gehechten, die daarna onschuldig worden bevonden, moet worden uitgebreid.

Via deze minimale hervormingen valt te hopen dat de wet op de voorhechtenis minder wordt misbruikt. Vervolgens moet ook de wetgeving op de ondervraging, zowel op het politiebureau als in de gevangenis, zowel voor als na de aanhouding grondig worden gereguleerd. De gearresteerde moet van zijn rechten worden in kennis gesteld en dat moet ook in het proces-verbaal van het verhoor worden opgenomen. Kontaktnaam met de buitenwereld (familie en advocaat) moet altijd mogelijk blijven. Ondervragingen mogen niet langer dan zes uur aan een stuk duren en moeten op band worden opgenomen. Er moet bepaald zijn tussen welke uren ondervragingen mogelijk zijn en wanneer maaltijden moeten worden geserveerd. De raadslieden moeten in principe bij de verhoren aanwezig kunnen zijn. De verschillende politiediensten moeten grondig worden voorbereid op deze nieuwe werkmethodes.

Wij hopen dat U, Geachte Heer Minister, met onze voorstellen rekening zal houden en danken U hiervoor bij voorbaat.

Met de meeste hoogachting,

Willy Kuijpers
Europees Parlements lid
Swertmolenstraat 23
3020 HERENT

Mr. Willem Debeuckelaere
Liga voor Mensenrechten
Universiteitsstraat 8
9000 GENT

Meerderjarigheid op 18 jaar ... Gelijke kansen voor alle jongeren?

Aanvullende reactie op het artikel 'Meerderjarigheid op 18 jaar, de laatste loodjes', *Panopticon*, januari-februari 1988

Als pedagoge van een instelling voor Bijzondere Jeugdzorg, volgen wij met groeiende bezorgdheid voor de jongeren die in een instelling verblijven, de aktualiteit i.v.m. 'de meerderjarigheid op 18 jaar'. Wij ontkennen niet dat, indien de meerderjarigheid op 18 jaar zou komen, dit positief zou zijn voor het overgrote deel van